

Художньо-графічна підготовка як складова формування технологічної компетентності учнів у контексті профільного навчання деревообробки

Анотація. У статті розглядається художньо-графічна підготовка як важливий компонент формування технологічної компетентності учнів у профільному навчанні деревообробки. Проаналізовано теоретичні підходи до розуміння технологічної компетентності провідними українськими науковцями. Визначено структуру художньо-графічної підготовки та розкрито ключові механізми її взаємозв'язку з технологічною компетентністю.

Ключові слова: технологічна компетентність, художньо-графічна підготовка, профільне навчання, деревообробка, творче мислення, проектування.

Abstract. The article examines artistic and graphic training as a crucial component in forming students' technological competence within specialized woodworking education. Theoretical approaches to understanding technological competence by leading Ukrainian scientists are analyzed. The structure of artistic and graphic training is defined, and key mechanisms of its interconnection with technological competence are revealed.

Keywords: technological competence, artistic and graphic training, specialized education, woodworking, creative thinking, design.

Технологічна компетентність є одним із ключових понять у сучасній освіті, особливо в контексті профільного навчання [1]. Вона виступає як інтегрована характеристика особистості, що поєднує знання, навички, досвід та здатність до практичного застосування цих компонентів для вирішення технічних, технологічних і проєктних задач. У педагогічній літературі розглядаються різні аспекти формування технологічної компетентності, однак загальним для більшості досліджень є акцент на її практичну спрямованість і міждисциплінарний характер.

Згідно з дослідженнями науковців (О. Коберник, В. Курок, О. Авраменко, В. Стешенко, В. Сидоренко, М. Корець, А. Цина та ін.), технологічна компетентність включає три основні складові: знання (теоретичні знання про технології), діяльнісну (практичні навички та вміння) та (здатність до саморозвитку, творчого підходу та критичного мислення). Ці компоненти взаємопов'язані і забезпечують ефективне функціонування учня у технологічному середовищі. Формування технологічної компетентності має бути системним процесом, який враховує як індивідуальні особливості учнів, так і специфіку конкретної галузі навчання, наприклад, деревообробки [2; 3].

Особливу увагу технологічній компетентності приділяє А. Терещук, який визначає її як здатність особистості застосовувати знання та навички для створення об'єктів, продуктів чи послуг за допомогою сучасних технологій. Автор акцентує увагу на тому, що технологічна компетентність не обмежується лише технічними аспектами, але охоплює також соціально-культурні, екологічні та економічні вимоги до продукту. Це особливо важливо у профільному навчанні, де учні повинні вчитися враховувати не лише технологічні параметри виробу, але й його естетичні, функціональні та екологічні характеристики [4].

У контексті профільного навчання деревообробки значний внесок у розуміння технологічної компетентності зробили дослідники, такі як В. Тименко, Л.

Оршанський та В. Титаренко. Вони вказують, що технологічна компетентність учнів старших класів формується через поєднання теоретичних знань із практичними навичками, що дозволяє їм створювати вироби, які відповідають сучасним стандартам якості. При цьому важливою складовою є здатність учнів до самоосвіти, аналізу та оцінки своєї діяльності, що є необхідним для подальшого професійного розвитку.

Одним із важливих компонентів формування технологічної компетентності є художньо-графічна підготовка. Вона не лише допомагає учням розвивати просторову уяву, але й формує здатність до проектування, моделювання та створення об'єктів із заданими характеристиками. У процесі навчання деревообробки художньо-графічна підготовка стає мостом між технічними знаннями та творчим підходом до роботи. Саме завдяки їй учні навчаються бачити красу у матеріалі, передбачати функціональність та естетичність готового виробу, а також реалізовувати свої ідеї на практиці.

Основний зміст художньо-графічної підготовки у профільному навчанні можна розподілити на такі ключові компоненти (табл. 1).

Взаємозв'язок художньо-графічної підготовки та технологічної компетентності являє собою складну, багатогранну систему взаємодії та взаємовпливу, яка розкривається через п'ять ключових механізмів:

1. *Інтеграційний механізм* передбачає трансформацію теоретичних знань у практичні навички. Художньо-графічна підготовка виступає свого роду комунікативним мостом між абстрактними поняттями та конкретними технологічними діями. Учні через графічні інструменти навчаються перетворювати концептуальні ідеї на відчутні, матеріальні об'єкти.

Таблиця 1

Структура художньо-графічної підготовки учнів у контексті технологічної компетентності

Компонент	Основні характеристики
Технічне креслення та графічна грамотність	Вивчення основ, правил креслення, точне зображення деталей
Проектування та дизайнерське мислення	Методи дизайн-мислення, поєднання функціональності та естетики
Розвиток просторової уяви та візуалізації	Тривимірне моделювання, передбачення результатів
Естетичне сприйняття та художнє оформлення виробів	Композиція, колористика, декорування
Використання сучасних технологій та програмного забезпечення	CAD-системи, 3D-моделювання, цифрова візуалізація

2. *Креативний механізм* забезпечує розвиток творчого потенціалу, який є фундаментальною основою інноваційного мислення. Художньо-графічна підготовка розширює горизонти сприйняття, дозволяючи учням експериментувати з формами, матеріалами та концепціями, що безпосередньо впливає на гнучкість технологічного мислення.

3. *Системний механізм* формує здатність бачити цілісну картину проєкту – від початкового ескізу до фінального продукту. Він розвиває стратегічне мислення, навчає учнів аналізувати взаємозв'язки між окремими компонентами та передбачати наслідки технологічних рішень.

4. *Естетико-функціональний механізм* підвищує якість кінцевого продукту через поєднання практичності та краси. Художньо-графічна підготовка додає виробам не лише технологічної досконалості, але й естетичної виразності, що відповідає сучасним ринковим стандартам.

5. *Професійно-орієнтований механізм* забезпечує формування компетенцій, необхідних для успішної діяльності в умовах сучасного технологічного ландшафту. Він готує учнів до гнучкої адаптації, навчає проєктуванню, моделюванню та креативній реалізації ідей.

Ці механізми утворюють динамічну, взаємопов'язану систему, де художньо-графічна підготовка та технологічна компетентність постійно взаємодіють, взаємозбагачуються та взаємно підсилюють один одного.

Отже, сутність технологічної компетентності учнів старших класів полягає у їх здатності інтегрувати знання, навички та досвід для створення корисних продуктів чи послуг. Вона є міждисциплінарним явищем, що поєднує технічні, естетичні, соціальні та екологічні аспекти. Згідно з науковими дослідженнями, формування технологічної компетентності має бути спрямоване на розвиток не лише практичних навичок, але й таких якостей, як творчість, критичне мислення та здатність до саморозвитку. Під час профільного навчання деревообробки ця компетентність стає основою для підготовки конкурентоспроможних фахівців, які можуть успішно працювати в сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Мадзігон В., Левченко Г. Професійне самовизначення учнівської молоді в умовах профілізації старшої школи. *Профільне навчання: Теорія і практика* : зб. наук, праць за матеріалами методологічного семінару АПП України. К.: Педагогічна преса, 2006. С. 77-84.

2. Шимкова І.В., Остапенко Н.В. Формування ключових та предметних компетентностей учнів старшої школи на уроках технологій. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць* / О.В. Марущак (голова) та [ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. Вип. 6. С. 152-156

3. Шимкова І. В., Марущак О. В., Цвілик С. Д., Глуханюк В. М., Гаркушевський В. С. Формування загальних і фахових компетентностей майбутніх учителів трудового навчання та технологій засобами технології апсайклінгу. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. Вип. 70. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2023. 130-147. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-70-130-14>

4. Терещук А. Підготовка вчителя технологій до реалізації компетентнісного навчання в освітньому процесі Нової української школи. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2024. № 2(30). С. 15–22. DOI: [https://doi.org/10.31499/2307-4914.2\(30\).2024.313993](https://doi.org/10.31499/2307-4914.2(30).2024.313993)